

FN'S BØRNEKONVENTION

INFORMATION TIL RETTIGHEDSSKOLENS FORÆLDRE OM BØRNS RETTIGHEDER

Der er mange forskellige forståelser af, hvordan børnerettigheder adskiller sig fra menneskerettigheder, og hvad de betyder for vores hverdag. Den afgørende forskel er, at FN's Børnekonvention anerkender børns særlige udviklingsstadier og behov for tryghed. Børnekonventionen blev vedtaget af FN i 1989 og har fire grundprincipper, hvor barnets tarv er prioriteret højt i alle beslutninger:

- **Retten til at få opfyldt grundlæggende rettigheder – mad, sundhed, bolig**
- **Retten til at udvikles gennem skolegang, fritid og information**
- **Retten til at blive beskyttet mod krig, vold, misbrug og udnyttelse**
- **Retten til medbestemmelse, indflydelse, deltagelse og ytringsfrihed**

Børnekonventionen beskytter børns rettigheder ved at fastsætte minimumsstandarder, som regeringer på alle niveauer i alle lande skal imødekomme ved at yde retssikkerhed, sundhedspleje, uddannelse og andre sociale ydelser til landets børn. Alle landes regeringer skal rapportere til FN om de fremskridt, landet gør med at sikre børns rettigheder.

Børnekonventionen siger ikke noget specifikt om, hvorvidt børn har ret til at gå til fodbold eller i biografen, ligesom den ikke siger noget om, at de har ret til smartphones eller designertøj. Den siger noget om forældrenes ansvar- og i sidste ende regeringernes ansvar for at give familier de bedste betingelser for at opfostre deres børn.

Danmark ratificerede Børnekonventionen den 19. juli 1991, og det betyder, at den er gældende i Danmark, selvom den ikke er en rigtig lov.

HVORFOR HAR VI BRUG FOR FN'S BØRNEKONVENTION?

Selvom mange lande har love, der handler om børns velfærd og rettigheder, er realiteten ofte, at de fleste lande endnu ikke opfylder tilstrækkeligt mange af konventionens artikler. Børn lider for eksempel stadig under fattigdom, hjemløshed, misbrug, vanrøgt og sygdomme. Der er ulig adgang til uddannelse og der findes masser af retssystemer, der ikke anerkender børns individuelle behov.

Børnekonventionen har øget anerkendelsen af fundamentale menneskerettigheder for børn, og den har gjort os opmærksomme på, at det haster med at sikre alle børns trivsel og udvikling uanset hvor vi bor.

Børnekonventionen gør det klart, at basale livskvaliteter bør være en rettighed for alle og ikke kun et privilegium, der nydes af få.

RETTIGHEDS
SKOLE

unicef

for alle verdens børn

HVEM HAR SKREVET BØRNEKONVENTIONEN?

Børnekonventionen er resultatet af et omfattende samarbejde. Over en periode på ti år blev konventionen forhandlet på plads af regeringer, NGO'er, menneskerettighedsforkæmpere, advokater, sundhedsspecialister, socialarbejdere, lærere, børneudviklingseksperter og religiøse ledere fra hele verden. Resultatet er et dokument, der understreger vigtigheden af traditioner og kulturelle værdier, der beskytter børn og sikrer deres udvikling.

Børnekonventionen er blevet godkendt af 192 lande - flere lande end nogen anden menneskerettighedstraktat i historien. Danmark godkendte den i 1991.

HVORDAN DEFINERER BØRNEKONVENTIONEN ET BARN?

Børnekonventionen definerer et barn som en person under 18 år, medmindre et bestemt lands lovgivning siger andet. Det grundlæggende princip er, at alle børn bør beskyttes på lige fod indenfor landets love indtil 18-årsalderen – f.eks. i forhold til offentlige ydelser og beskyttelse mod udnyttelse.

ERSTATTER BØRNEKONVENTIONEN NATIONAL LOVGIVNING?

Når et land godkender Børnekonventionen, indvilliger det også i at revidere de dele af landets lovgivning, der har indflydelse på børn. Det betyder, at landet skal gennemgå love, politikker og sociale retningslinjer indenfor f.eks. sundhed og skolegang. Man skal også se på, hvordan disse ydelser finansieres. Myndighederne skal altid sikre, at barnets tarv bliver tilgodeset, og at barnet får optimal vejledning og behandling.

DER SKAL BL.A. UDARBEJDES STRATEGIER FOR

- hvordan barnets tarv tilgodeses
- hvordan man kan gøre Børnekonventionen til en del af den nationale lovgivning
- hvordan man uddanner fagpersoner i at vurdere, hvad der er barnets tarv
- hvordan man etablerer et børneombud

Alle indsatsområder skal sættes i værk kontinuerligt og ikke som enkeltstående aktiviteter. Børnekonventionen er ikke fuldt ud implementeret i dansk lovgivning, og i Danmark står loven således stadig over konventionen.

HVORDAN KAN SKOLE OG HJEM BRUGE BØRNEKONVENTIONEN I DAGLIGDAGEN?

Som Rettighedsskole hjælper skolen eleverne til at forstå deres rettigheder og ansvar samt til at respektere andres rettigheder. Desuden skabes der et godt udgangspunkt for, at man som elev kan føle sig tryk, og at eleverne trives indbyrdes. Fundamentet for Rettighedsskolen er troen på, at trivsel for den enkelte i skolens små og store fællesskaber går forud for læring og et sundt skoleliv.

I sidste ende handler rettigheder om relationer – både om børns relationer til andre børn og voksne, men også om regeringers relationer til deres lands borgere.

Skolen og hjemmet skal samarbejde for at sikre, at "vores" børn og unge lever i konventionens ånd - fred, værdighed, tolerance, frihed, lighed og solidaritet.

Børnekonventionen tillægger regeringerne det primære ansvar for at opretholde børns rettigheder i love og politikker. Børnekonventionen viser dog tydeligt, at det er forældrene, der har det største ansvar i opdragelsen af deres børn, og den støtter forældrene i at udfylde denne rolle. På samme tid siger Børnekonventionen, at staten skal sikre, at forældrene har de bedste forudsætninger for at give børnene optimale forhold at vokse op under. Børn skal ses som individer, der er medlemmer af en familie og et land med rettigheder og ansvar, der passer til børnenes udvikling, og som skal udfoldes under vejledning af forældrene.

OM BARNETS RET TIL AT UDTRYKKE SIG - ARTIKEL 12

Børnekonventionens artikel 12 siger, at børn har ret til frit at udtrykke deres synspunkter i alle forhold, der vedrører dem.

Artikel 12 fjerner ikke voksnes ret og forpligtelse til at give udtryk for deres meninger eller til at træffe beslutninger i sager, der vedrører deres barn ud fra devisen om, hvad man som voksen vurderer er bedst for barnet.

Men Børnekonventionen anerkender, at alle børn uanset alder har ret til at blive inddraget i beslutninger, der vedrører dem, og at deres mulighed for at blive hørt skal afstemmes efter deres udviklingstrin og modenhed. De fleste voksne vil formentlig vægte de unges synspunkter højere end de yngre børns og give dem større mulighed for at udøve deres ret til at deltage direkte i familiemæssige, juridiske eller administrative beslutninger.

HVAD SIGER BØRNEKONVENTIONEN OM SANKTIONER MOD BØRN?

Børnekonventionen understreger, at børn i alle aldre skal beskyttes imod alle former for psykisk og fysisk vold samt mishandling. Fysisk og psykisk vold står i stærk modsætning til børns ret til udvikling og beskyttelse mod overgreb, og vold må aldrig bruges som redskab til at opnå disciplin.

KAN SELV SMÅ BØRN FORSTÅ BØRNEKONVENTIONEN?

Børns interesse for rettigheder, og måden forældrene håndterer dem på, vil variere afhængigt af barnets alder. At hjælpe børn med at forstå deres rettigheder betyder ikke, at man skal presse dem til at træffe beslutninger med konsekvenser, de er for unge til at håndtere. Forældre, der intuitivt er opmærksomme på deres barns udviklingsstadium, vil naturligt dette. De spørgsmål de diskuterer med børnene, den måde de besvarer spørgsmål og den metode, de anvender i deres opdragelse vil tage højde for i forhold til om barnet er f.eks. 3, 9 eller 16 år.

At indarbejde begreber og sprog om de rettigheder og pligter mennesker har overfor hinanden, har vist sig at understøtte børns udvikling af selvværd, empati, samarbejde og global forståelse.

UNICEF er sat i verden for at sikre, at børn får deres grundlæggende rettigheder opfyldt, og UNICEF Rettighedsskoler hjælper med at sikre, at det sker. Målet med skolerne er, at alle børn og deres forældre samt lærere, pædagoger og andet personale på skolerne bliver opmærksomme på, at børns rettigheder altid skal overholdes. Samtidig har det vist sig, at

UNICEF Rettighedsskoler har højere trivsel, mindre mobning, højere grad af accept, tolerance og omsorg end andre skoler. Vores skole har derfor valgt, at indarbejde FN's Børnekonvention i vores arbejde, og vi glæder os til at samarbejde med alle forældre om denne vigtige beslutning. Vi ønsker på denne måde, at vi kan tilgodese både fællesskabet og hvert enkelt barns ret til beskyttelse, omsorg, respekt og god undervisning her på skolen.

Konventionen opfordrer forældre til at håndtere rettighedsspørgsmål sammen med deres børn - artikel 5.

Hvordan stemmer artikel 12 overens med den voksnes autoritet og ansvar for at gøre, hvad der er bedst for mit barn?

I 1967 afskaffede man ved lov revselsesretten i danske skoler. Først 18 år senere, i 1985, fratog man forældre denne ret.